

Utazók és kalandorok

Fél évezred világjáróinak képes útinaplóiból

Officina '96 Kiadó, 2006

Utazások, kalandok, a látottak képes krónikája, izgalmas kirándulások vissza, a felfedezések korába – gazdag válogatás és képtár hajdani korok, felfedező, utazók sokszínű és tanulságos örökségéből.

A legtöbbünknek ismeretlen szerzőről: Farid Abdelouhab kultúrtörténész, a fényképek specialistája, számos könyv szerzője, így ennek testvéréé is: Felfedező az Örök Jég birodalmában – 500 év sarkutazásai útinaplókban. Ő a kötet szövegét írta – a bámulatos, gazdag képanyag mind az itt szereplő utazásokról és az ott látottakról szóló eredeti alkotás. E kötet előszavának szerzőjét is érdemes bemutatnunk: Titouan Lamazou művész, író és hajós, a vitorlások talán legrangosabb világversenye, a földet egyedül, külső segítség nélkül megkerülő Vendée Globe legelső futamának győztese.

Az igazi utazás különös, értékes tevékenység, hiszen a lényege a felfedezés. A hajdani korok utazóinak, akik útibeszámolóikkal gazdagítani igyekeztek mások ismereteit, nevét megtartotta az utókor, és műveik a könyvtárak kincsei közé tartoznak. Az emberiség nagyon sokat köszönhet nekik, hiszen a felfedezések korának lezá-

rultáig igen sokat adtak ahhoz, hogy a különböző népek felfedezék a tágabb környezetüket, a világ más részeit, bővítsék a tevékenységeik hatókörét, és ebben új lehetőségeket fedezzenek fel. Ezen felül, az útibeszámolóik nekünk is igen tanulságosak, és ezért értékes kultúrtörténeti dokumentumok.

Abdelouhab elmondja, hogy az európai kulturában csupán a XVI. sz. elejének zsákmányszerző hódításai hozták magukkal azt az igényt, hogy az expedíciókkal rajzoló, tudósok és irodalmárok is utazzanak, akik képesek voltak pontosan visszaadni a látottakat. Ezek a művek aztán hazájukban tovább fokozták a kíváncsiságot, tudásszomjat, és a vágyat az egzotikum iránt. Gyakran igen praktikus célokat is szolgáltak: igazolták a finanszírozók számára, hogy az expedíció indokolt volt, vagy éppen a további expedíciók célszerűségét. Kiemeli ugyanakkor e leírások egy különösen fontos vonását: aki először rajzol le egy témát, annak ki is kell találnia a képet – vagyis képzelőerővel kitöltenie a rendelkezésre álló ismeretek hézagait. Tudjuk: amint fejlődtek a tudományok, e fantáziaszülte ele-

mek mindinkább átadták a helyüket a tényinformációknak, a regényes elbeszélés a tudományos igényű beszámolóknak. Az útinapló ugyanakkor többarcú, többcélú műfaj: az ismeretek átadása mellett az önkifejezésnek, sokaknál bizonyára a halhatatlanság keresésének is eszköze, olvasóik számára pedig az ismeretek forrásán túl lehetőség az egzotikus utazások romantikájának, izgalmának – legalább közvetett – megélésére. Nyilvánvalóan ez utóbbi tette az útinaplókat a nagyközönség körében is népszerű műfajjává.

Nekünk eddig ismeretlen szerzők beszámolói mellett nagynevű felfedező, tudósok, művészek utazásaiból is kapunk itt ízelítőket. Olyanok szemén át láthatunk egykori tájakat, embereket, mint a hajós-felfedező egyik legnagyobbja, James Cook kapitány; a kiemelkedő tudós-felfedező, Alexander von Humboldt; a nagy angol romantikus festő, William Turner; az írófejedelem Victor Hugo, a legnagyobb francia festők közül pedig Delacroix, Gauguin, és Picasso.

Osman Péter